

URHEILUN OIKEUSTURVALAUTAKUNTA
Annettu Helsingissä 11.11.1998

PÄÄTÖS

NRO 6/98
Diaarinro 4/98

URHEILUN OIKEUSTURVALAUTAKUNNAN KOKOONPANO

Erkki-Juhani Taipale, puheenjohtaja, Kari T Ahonen, Erkki Aurejärvi, Kari-Pekka Tiitinen, Ilmari Ylä-Autio ja Risto Jalanko, sihteeri

MUUTOKSENHAKIJA

Voimanostaja Tarja Rantanen, Äetsä

KUULTAVAT

Suomen Voimanostoliitto ry
Suomen Antidoping-toimikunta

ASIA

Kilpailukielto dopingasiassa

MUUTOKSENHAUN KOHTEENA OLEVA PÄÄTÖS

Suomen Voimanostoliiton hallituksen 17.5.1998 tekemä päätös, jolla Tarja Rantanen on dopingiin syyllistymisen johdosta asetettu kahden vuoden kilpailu- ja toimitsijakieltoon ajaksi 1.3.1998 - 28.2.2000. Rantasen suoritettavaksi on määrätty 6.000 mk:n haittakorvaus ja hänen seuransa Keikyän Yritys on määrätty 1.000 mk:n sakkoihin (päättös liitteenä).

VAATIMUKSET

Rantanen on määrääjän jälkeen 3.8.1998 saapuneessa hakemuksessaan pyytänyt uuden määrääjän asettamisesta muutoksenhaun tekemiselle. Suomen Voimanostoliiton ilmoituksessa 26.5.1998 kilpailukiellon asettamisesta ei ollut mainittu muutoksenhakumahdollisuutta.

Rantanen on 20.8.1998 saapuneessa valituksessaan vaatinut hänelle määrättyjen sanktioiden poistamista ja korvausta oikeudenkäyntikuluistaan. Hän ei ollut nauttinut kiellettyjä aineita. Hänen näytteensä oli täytynyt vaihtua samoihin kilpailuihin osallistuneen aviopuolison Pekka Rantasen näytteen kanssa. Heidät oli sääntöjen vastaisesti testattu samanaikaisesti samassa testaushuoneessa. Pekka Rantanen oli ilmoittanut nauttineensa aineita, jotka sopivat Tarja Rantasen nimellä saatuihin testituloksiin.

SELITYKSET

Suomen Voimanostoliitto on 7.9.1998 saapuneessa selityksessään lausunut asiassa määrättyjen sanktioiden perustuvan liiton sääntöihin.

Suomen Antidoping-toimikunta on 8.9.1998 saapuneessa selityksessään lausunut Tarja Rantasen näytteestä yksiselitteisesti todetun anabolisen steroidin (metandienonin)

aineenvaihduntatuotetta. Tarja ja Pekka Rantasen näytteet eivät olleet sekoittuneet keskenään testausvaiheessa. Näytteistä tutkitut testosteronipitoisuudet osoittivat Tarja Rantasen näytteen olleen naiselta ja Pekka Rantasen mieheltä.

Tarja Rantanen on 2.10.1998 antamassaan vastaselityksessään lausunut, että hänen ja Pekka Rantasen näytteet ovat voineet vaihtua jo ennen näytteiden jakamista pullohin ja koodien merkitsemistä. Näytteiden testosteronipitoisuuden perusteella ei voida aukottomasti päätellä, onko näyte mieheltä vai naiselta.

SUULLINEN KÄSITTELY

Urheilun oikeusturvalautakunta on 22.10.1998 järjestänyt asiassa suullisen käsittelyn, jossa ovat olleet saapuvilla Tarja Rantanen henkilökohtaisesti avustajanaan asianajaja Pertti Holopainen ja Suomen Antidoping-toimikunta edustajanaan dosentti Timo Seppälä.

Suullisessa käsittelyssä on kuultu Suomen Antidoping-toimikunnan nimeminä todistajina testauslääkäreitä, lääketieteen tohtoreita Arja Uusitalo-Koskista ja Vesa Lepolaa sekä Rantasen nimeäminä todistajina kilpailuihin ja dopingtesteihin osallistunutta Matti Tanskasta sekä Pekka Rantasta.

URHEILUN OIKEUSTURVALAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Käsittelyratkaisu

Suomen Voimanostoliiton ilmoituksessa 26.5.1998 kilpailukiellon asettamisesta ei ole ollut mainintaa sanktion kohteeksi joutuvan mahdollisuudesta hakea muutosta päätökseen. Tarja Rantanen on omatta syyttään menettänyt mahdollisuuden määrääjässä hakea asiassa muutosta. Hänellä on ollut urheilun oikeusturvalautakunnan sääntöjen 8 §:n 1 mom:ssa tarkoitettu este noudattaa asetettua määräaikaa. Näillä perusteilla oikeusturvalautakunta ottaa Rantasen muutoksenhakemuksen tutkittavakseen.

Pääasiasratkaisu

Perustelut

Asiassa on riidatonta, että Tarja Rantasen antamana tutkittu näyte on sisältänyt kiellettyjä aineita.

Rantasen mukaan hänen antamansa näyte on kuitenkin vaihtunut tai sekaantunut Pekka Rantasen antamaan näytteeseen. Tältä osin asiassa on esitetty seuraavaa näyttöä.

Uusitalo-Koskinen on kertonut valvoneensa Tarja Rantasen dopingtestin. Näytteet oli käsitelty testahuoneessa lavuaarin lähellä. Tarja Rantanen oli jakanut näytteet pulloihin. Pullot oli suljettu ja asetettu muovitötteröihin.

Tämän jälkeen Lepola ja Pekka Rantanen olivat tulleet testaushuoneeseen. Todistaja oli valvonut tilannetta koko ajan. Rantasten pullot eivät olleet voineet vaihtua. Todistaja ei ollut aikaisemmin tiennyt, että Rantaset olivat aviopari.

Lepola on kertonut valvoneensa Pekka Rantasen dopingtestin. Näyte oli annettu varsinaisen testaushuoneen viereisessä huoneessa. Heidän mennessään testaushuoneeseen Tarja Rantasen testaus oli edennyt jo siihen vaiheeseen, että näyte oli jaettu pulloihin. Todistaja oli pitänyt Pekka Rantasen näytettä silmällä siihen saakka kunnes se oli jaettu pulloihin. Todistaja ja Pekka Rantanen olivat olleet testaushuoneen etuosassa, kun taas Uusitalo-Koskinen ja Tarja Rantanen olivat olleet 3 - 4 metrin päässä huoneen takaosassa. Todistaja ei ollut aikaisemmin tiennyt, että Rantaset olivat aviopari.

Tanskanen on kertonut olleensa viimeinen testattava. Hän oli käynyt hakemassa juotavaa testaushuoneesta, jossa Rantaset olivat tuolloin olleet yhtä aikaa. Tarja Rantanen oli istunut penkillä lavuaarin lähellä ja Pekka Rantanen vastapäätä. Todistaja oli lähtenyt pois, kun Tarja Rantanen oli ilmoittanut voivansa antaa näytteen.

Pekka Rantanen on kertonut antaneensa näytteensä testaushuoneen viereisessä huoneessa. Hän oli Lepolan kanssa mennyt testaushuoneeseen. Hän ja Tarja Rantanen olivat vierekkäin ollen kaataneet näytteet penkillä olleisiin pulloihin. Hän oli välillä laskenut pullot penkille. Näytteiden on täytynyt tuossa vaiheessa sekaantua. Todistaja on kertonut syöneensä luontaistuotekaupasta ostamiaan amerikkalaisia vitamiinipillereitä. Hän on toiminut vaimonsa valmentajana eikä ole koskaan syöttänyt tälle kiellettyjä aineita.

Urheilun oikeusturvalautakunta toteaa, että asiassa esitetty näyttö testaustilanteesta on osittain ristiriitaista. Tarja Rantasen on kuitenkin selvitetty jo antaneen näytteensä ja jakaneen sen pulloihin sekä asettaneen pullot muovitötteröihin (näytepurkkeihin) ennen kuin toisessa huoneessa näytteensä antanut Pekka Rantanen on tullut testaushuoneeseen. Rantasten antamat näytteet eivät ole voineet sekaantua keskenään. Tätä johtopäätöstä tukevat myös tutkimustulokset Rantasten antamien näytteiden testosteronipitoisuudesta. Tutkimustulosten mukaan on erittäin todennäköistä, että Tarja Rantasen näyte on ollut naispuoliselta ja Pekka Rantasen näyte miespuoliselta henkilöltä.

Edellä olevan perusteella oikeusturvalautakunta katsoo asiassa jääneen näyttämättä, että Rantasten näytteet olisivat vaihtuneet tai sekaantuneet keskenään. Tarja Rantanen on syyllistynyt dopingiin.

Päätöslauselma

Suomen Voimanostoliiton hallituksen 17.5.1998 tekemä päätös ei ole virheellinen.

Asian näin päättyessä Tarja Rantanen saa pitää asiassa olleet oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan eikä hänen suorittamaansa valitusmaksua palauteta.

URHEILUN OIKEUSTURVALAUTAKUNTA

Erkki-Juhani Taipale
puheenjohtaja

Risto Jalanko
sihteeri

Suomen Voimanostoliitto ry
The Finnish Powerlifting Federation
Sihteeri
Secretary MARKKU PERÄSALO
Naapurinkatu 27, 65370 VAASA, FINLAND
Puh. 06-316 9540, Fax 06-316 7608, Matkap. 049-567 029

ILMOITUS

Vaasa 26.05.1998

1 (2)

Keikyän Yritys
Välitie 9
32740 Äetsä

**Asia:
DOPING-RANGAISTUS**

Positiivinen testitulos: Jyväskylä 1.3.1998

Kielletty lääkeaine; 17 B-metyyli-5B-androst-1-eeni-3a,17a-dioli
(metandienonin aineenvaihduntatuote.)

Suomen Antidoping-toimikunnan valvontaryhmä on kokouksessaan 22.4.1998 tehnyt päätöksen siitä, että Tarja Rantasen (211257) näytteestä löytyneen kielletyn aineen(metandienonin aineenvaihduntatuote) vuoksi katsonut tapauksen dopingiksi. Suomen Antidoping-toimikunta on kokouksessaan 14.5.1998 hylännyt Tarja Rantasen anomuksen rankaisematta jättämisestä, todeten ettei urheilija ole esittänyt lisäselvityksiä, joiden perusteella rangaistusta voitaisiin liventää.

Suomen Voimanostoliiton hallitus on kokouksessaan 17.5.1998 todennut ko. tapauksen dopingiksi ja päätti antaa Tarja Rantaselle kahden (2) vuoden kilpailu- ja toimitsijakiellon ajaksi 1.3.1998 28.2.2000.

Lisäksi Suomen Voimanostoliitossa noudatettavan doping-säännösten mukaan ko. urheilija joutuu maksamaan doping-tapauksen johdosta aiheutuvasta haitasta 6000 mk:n suuruisen haittakorvauksen liitolle. Liitteenä allekirjoittamasi kilpailulisenssin SOPIMUS-OSA.

MUUT RANGAISTUKSET:

Todettiin, että Tarja Rantasen edustusoikeus kv. kilpailutoimintaan palautuu vain noudattamalla liiton doping-säännösten kohtaa 10.

Suomen Voimanostoliitto päätti antaa Keikyän Yritykselle Tarja Rantasen dopingtapauksen vuoksi liiton kurinpitosääntöjen mukaisen 1000 mk sakon. (kohta 2.5)

Kilpailukelpoisuus palautuu kilpailukiellon päättymisen jälkeen ai-noastaan sitoutumalla noudattamaan liiton doping-säännösten kohtaa 7 KILPAILUKIELLON AIKAINEN DOPINGVALVONTA.
Suostumus/sitoumusosa liitteenä.

Suomen Voimanostoliitto ry
p:sta

SUOMEN
VOIMANOSTOLIITTO RY.

Markku Peräsalo
sihteeri

TIEDOKSI:

Tarja Rantanen
Suomen Antidoping-toimikunta

/H

Tuomioistuimen toimivalta
Yhdistys
Urheilu

D:S-96/2824
E:18.3.1998
T:3223
A:14.10.1998
KKO:1998:122

/O

Urheilija oli määrätty dopingin perusteella neljän vuoden kilpailukieltoon. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla kysymys siitä, oliko urheilija syyllistynyt dopingiin, voitiin yhdistyslain ja urheiluliiton sääntöjen estämättä ottaa tuomioistuimessa ratkaistavaksi. Sitä vastoin kilpailukiellon pituus saattoi tulla tuomioistuimessa käsiteltäväksi vain yhdistyslaissa säädetyin edellytyksin. (Ään.)

YhdistysL_32_§
YhdistysL_33_§

/K

ASIAN KÄSITTELY ALEMMISSA OIKEUKSISSA

Helsingin käräjäoikeuden selostus riidasta

Minna Lainio oli urheilija, joka oli Mynämäen Isku r.y:n jäsen. Mynämäen Isku r.y. oli Suomen Urheiluliitto r.y:n (SUL) jäsen. SUL edusti sääntöjensä mukaan Suomessa Kansainvälistä Amatööriyleisurheiluliittoa (IAAF) ja sen maanosaliittoa Euroopan Yleisurheiluliittoa toimimalla sen jäsenliittona sekä valvomalla sen sääntöjen ja määräysten noudattamista.

Urheilun keskusjärjestöt olivat sopimuksellaan perustaneet Suomen antidoping-toimikunnan (ADT), johon keskusjärjestöt ja opetusministeriö nimesivät jäsenet. Toimikunta oli itsenäinen asiantuntija- ja päätöksentekuelin dopingiin liittyvissä asioissa. ADT muun muassa seurasi ja käsitteli kaikkia dopingiin liittyviä asioita ja ylläpiti järjestöjä sitonutta yhteistä dopingsäännöstöä. ADT:n yhteydessä toimi ADT:n valvontaryhmä, joka ADT:n sääntöjen mukaan käsitteli kaikki dopingtapaukset.

Keskeisten urheilujärjestöjen keskinäisin sopimuksin oli perustettu urheilun oikeusturvalautakunta, joka käsitteli järjestöistä riippumattomana elimenä muun muassa urheilijan, organisaatioon kuuluvan urheilujärjestön tai ADT:n valvontaryhmän tekemiä valituksia järjestöjen tai niiden organisaatioon kuuluvien yhteisöjen valittajaa koskevista päätöksistä kuten kurinpitorangaistuksista tai päätöksen sääntöjenvastaisuudesta.

Lainiolla oli urheilun sääntöjen mukaan velvollisuus alistua dopingtesteihin, joita voitiin toimeenpanna harjoittelukauden aikana tai kilpailujen yhteydessä. Dopingsääntöjen rikkomisesta voitiin tuomita kilpailukielto. Lainiolle oli 15.3.1993 suoritettu dopingtesti, jonka tulos oli osoittautunut positiiviseksi. Testinäytteistä oli löytynyt nandrolon-nimisen dopingina kielletyn anabolisen steroidin hajoamistuotteita.

Lainiolle suoritetuissa jatkotutkimuksissa hänen käytettyä Primolut N -nimistä hormonituotetta näkyviin oli tullut ainoastaan hajoamistuote, joka oli yhteinen sil-

le ja nandrolonille. Primolut N:n päähajoamistuotetta ei ollut havaittu lainkaan.

Lainio oli asiassa suoritettujen jatkotutkimusten aikana saanut kilpailla vapaasti. ADT:n valvontaryhmä oli käsitellyt asiaa 4.6.1993 ja 6.6.1993 ja tehnyt päätöksen, jossa se tulkitsi tapauksen dopingiksi, sekä ilmoittanut asiasta SUL:lle, joka oli määrännyt Lainion ensin toistaiseksi kilpailukieltoon ja 24.9.1993 kansainvälisten dopingsääntöjen edellyttämään neljän vuoden kilpailukieltoon. Päätöksen perusteluna oli ollut ainakin testitulos 15.3.1993 annetusta näytteestä.

Kanne

Vaatimukset

Lainio vaati Suomen Urheiluliitto r.y:tä vastaan nostamassaan kanteessa, että SUL:n hallituksen 24.9.1993 Lainiolle mm. dopingin käytön perusteella asettama, urheilun oikeusturvalautakunnan 6.4.1994 vahvistama neljän vuoden kilpailukielto kumotaan, tai toissijaisesti yhdistystä kielletään urheilua koskevissa asiayhteyksissä vetoamasta tuohon kilpailukieltoon niin, että se ei muodosta estettä Lainion osallistumiselle kansallisiin ja kansainvälisiin urheilukilpailuihin. Lisäksi Lainio vaati korvausta oikeudenkäyntikuluistaan korkoineen.

Perusteet

Kanneoikeus

Koska SUL:oon voi kuulua jäsenenä vain urheiluseuroja, Lainio ei voinut olla SUL:n jäsen. Tästä huolimatta SUL:n päätöksellä oli välittömiä vaikutuksia Lainion oikeuksiin, sillä kun Lainio oli ollut käytännössä ammattuurheilija, kilpailukielto sulki hänet pois kaikesta järjestäytyneestä kilpailutoiminnasta koti- ja ulkomailla ja esti häntä siten harjoittamasta ammattiaan. Tämän vuoksi Lainiolla oli välitön oikeussuojan tarve saada liiton päätöksen laillisuus ja sääntöjenmukaisuus tuomioistuimen tutkittavaksi. Kanneoikeus perustui yhdistyslain 33 §:ään, jonka mukaan sivullisen oikeuksia loukkaava yhdistyksen päätös oli mitätön.

Toissijainen vaatimus oli esitetty siitä syystä, että kysymyksessä oli myös urheilun oikeusturvalautakunnan päätös eikä lautakunta ollut oikeushenkilö eikä perustamisestaan sopineiden urheilun keskusjärjestöjen elin eikä se tässä tapauksessa ollut myöskään toiminut välimiesoikeutena, joten sen päätöstä ei ilmeisesti voitu moittia SUL:ia vastaan ajettavassa jutussa. Tuomio, jolla SUL:n päätös kilpailukieltoasiassa kumottaisiin, ei välttämättä johtaisi kilpailukiellon päättymiseen, koska urheilun oikeusturvalautakunnan päätös olisi edelleen liittoa sitovalla tavalla voimassa. Kanneoikeus perustui yhdistyslain 34 §:ään sekä myös yleiseen oikeusperiaatteeseen, jonka mukaan boikottia merkitsevää toimenpidettä vastaan voitiin reagoida kielto- ja vahingonkorvausvaatimuksin silloin, kun boikotti oli hyvän tavan vastainen.

Kun urheilua ammattina ei voinut käytännössä harjoittaa muutoin kuin urheilujärjestöjen kilpailutoiminnassa, kilpailukielto merkitsi työntekoboikottia Lainion kanalta. Jollei boikottiin ollut hyväksyttäviä syitä, se

hyvän tavan vastaisena oli siihen asetettua kohtaan oikeudenloukkaus, jota vastaan voitiin ajaa kielto vaatimusta. Boikotin asettaneen yhdistyksen päätöksenä se oli yhdistyslain 33 §:n nojalla mitätön.

Tuomioistuimen toimivalta

Lainio oli käyttänyt loppuun urheilun järjestöjenväliset oikeussuojakenot valittamalla SUL:n kilpailukieltoa koskevasta päätöksestä urheilun oikeusturvalautakunnalle. Lautakunta ei ollut muuttanut kilpailukieltoa 15.4.1993 antamallaan päätöksellä.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella oli kohtuullisen ajan kuluessa oikeus oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa ja riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätettiin hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Urheilun oikeusturvalautakunta ei ollut sopimuksen tarkoittama laillinen tuomioistuin.

Menettelyvirheet

4.8.1993 ADT:n valvontaryhmä oli päättänyt katsoa tapauksen dopingiksi urheilijaa kuulematta. Päätös peruutettiin sen jälkeen, kun urheilijaa oli samana päivänä kuultu. Pöytäkirjaan ei ollut tehty merkintää siitä, että uusien koetulosten olisi tullut antaa vastanäyttöä dopingille. Lainio oli suostunut jatkotesteihin, jotka olivat lääketieteellisiä jatkokokeita. Kokeiden suoritustavasta oli sovittu ADT:n valvontaryhmän puheenjohtajan Timo Seppälän ja Lainion valmentajan Aki Laurilan kanssa illalla 5.8.1993. Valvontaryhmä oli sovitusta poiketen muuttanut koejärjestelyjä seuraavana aamuna merkittävästi pidemmiksi ja enemmän harjoittelua haittaaviksi. Lainio oli ollut valmis antamaan 5.8.1993 sovitut testit, mutta niitä ei ollut koskaan tehty. Koska Lainio oli valittu Stuttgartin MM-kisoihin ja oli ollut viimeistelyharjoittelun aika, Lainio oli katsonut, että muutettu testijärjestely oli haitannut liikaa harjoittelua.

6.8.1993 ADT:n valvontaryhmä oli puhelinkokouksessaan katsonut tapauksen dopingiksi. Perusteluna oli ollut yhtäältä testi 15.3.1993 ja toisaalta testistä kieltäytyminen. Päätös oli tehty virheellisin perustein ja oli epä johdonmukainen. ADT:n valvontaryhmä oli myöhemmin todennut, ettei kilpailukiellon perusteena voitu pitää Lainion testistä kieltäytymistä. Tästä huolimatta kilpailukieltoa, jonka tueksi jatkotutkimuksia oli tehty, ei ollut peruutettu.

Lainio ei ollut kieltäytynyt testistä, vaan hänelle oli suoritettu joukko jatkotestejä, joiden tuloksesta oli noussut esiin kysymys Lainion poikkeuksellisesta ai-neenvaihdunnasta. Ainoa seikka, missä suhteessa Lainio ei ollut noudattanut tarkoin testiohjeita, oli se, että hän oli ottanut kuukautisvaivoihinsa omia lääkkeitään tilanteessa, jossa hänelle oli hänen tietämättään koe-tarkoituksessa annettu saman lääkkeen lumelääkettä. Kysymyksessä oli ollut hyvin vähäinen osa koesarjaa, eikä Lainio ollut edes ymmärtänyt rikkovansa koejärjestelyjä.

SUL:n päätöstä 24.9.1993 ei ollut, toisin kuin säännöt edellyttivät, tehty kuukauden kuluessa ADT:n valvontaryhmän 9.8.1993 tekemästä ilmoituksesta, ja siitä

15.3.1993 suoritetusta dopingtestistä, johon kilpailukielto oli perustunut, oli kieltopäätökseen mennessä kulunut yli puoli vuotta. Käsittelyn viivästymisen vuoksi IAAF oli Stuttgartin MM-kisojen yhteydessä tehnyt päätöksen, joka pidensi kilpailukiellon vähimmäisajan neljään vuoteen. SUL:n hallitus oli Lainion tapauksessa soveltanut taannehtivasti ankarampaa rangaistussääntöä. Tämä oli ristiriidassa yleisten oikeusperiaatteiden kanssa ja siitä syystä kohtuutonta. Tuomioistuimella oli valtuus kohtuullistaa urheilujärjestöjen määräämiä seuraamuksia, jos katsottaisiin, että urheilija oli sopimusoikeudellisessa sidonnaisuudessa urheilujärjestöjen sanktiojärjestelmään.

Lainiolle suoritettut testit ja niiden tulosten tulkinta

Lainio ei ollut käyttänyt nandrolonia vaan sallittua Primolut N -progestiini-valmistetta kuukautisvaivojensa hoitoon. Nandrolonin ja Primolut N:n aineenvaihduntatuotteet olivat osaksi yhteiset. Jostain syystä Primolut N:n pääaineenvaihduntatuote, jota syntyi Primolut N:stä mutta ei nandrolonista, ei ollut tullut vuoden 1993 testeissä näkyviin.

SUL:lla oli todistustaakka Lainion syyllistymisestä dopingiin. Näyttökynnys ei ADT:n valvontaryhmän mielestä ollut ylittynyt 4.8.1993, jolloin lisänäyttö oli katsottu tarpeelliseksi. Kun lisänäyttöä ei ollut saatu, tapaus oli tulkittu dopingiksi. Näyttö 6.8.1993 ja 24.9.1993 oli ollut heikompi kuin testien 15.3.1993 jälkeen, jolloin Lainiota ei ollut määrätty kilpailukieltoon. Kysymys Lainion endokrinologisesta poikkeavuudesta oli jäänyt testeissä avoimeksi. Lainio oli huippu-urheilijana tavallisista ihmisistä poikkeava eikä häntä siitä syystä voitu verrata normaaliväestöön niin kuin ADT:n valvontaryhmän kokeissa oli tehty.

Koska urheilun oikeusturvalautakunta oli päätöksessään viitannut siihen, ettei Lainio ollut omasta aloitteestaan hankkinut lisäselvityksiä hormoniaineenvaihdunnastaan, Lainio oli hankkinut tätä selvitystä siten, että hänelle oli vuonna 1995 tehty Turussa valvotuissa olosuhteissa kokeet, joiden tulokset oli lähetetty Hollantiin tutkittaviksi ja analysoitaviksi. Testeissä, jotka oli suoritettu noin kaksi vuotta sen jälkeen, kun Lainio oli kilpailukieltoon määrättyä ollut huomattavasti vähäisemmällä harjoittelulla, ei ollut todettu Lainion noretisteroniaineenvaihduntaa poikkeukselliseksi. Näytteistä oli kuitenkin todettu noreticolanolistteroidin esiintyminen, jollaista ei aikaisemmin ollut Primolut N -kokeissa tavattu.

Lainiolla oli todettu jo vuonna 1988 normaalia korkeammat testosteroniarvot, joista hän oli saanut lääkärin-todistuksen kilpailuja varten.

Asian pääkäsittelyssä Lainio on vielä lausunut, että mikäli kilpailukieltoa ei kumota, hän esittää jo kirjallisessa valmistelussa esittämänsä sovitteluvaatimuksen varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain 36 §:n nojalla.

Vastaus

Vaatimukset

SUL vaati ensisijaisesti kanteen tutkimatta jättämistä

tai hylkäämistä puuttuvan kannevallan vuoksi ja koska kysymyksessä ei ollut tuomioistuinasia. Toissijaisesti SUL vaati kanteen hylkäämistä perusteettomana. Lisäksi SUL vaati korvausta oikeudenkäyntikuluistaan korkoineen.

Perusteet

Kanneoikeuden puuttuminen

Lainiolla ei ollut kanneoikeutta asiassa. Yhdistykset saivat itse tehdä päätöksensä lain ja sääntöjensä asettamissa rajoissa. Oikeusjärjestys ei tuntenut yleistä oikeutta moittia yhdistysten päätöksiä, vaan kanneoikeuden tuli perustua lakiin.

Yhdistyslain 32 §:n mukaan jäsen, hallitus ja hallituksen jäsen voivat nostaa kanteen kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä sen julistamiseksi pätemättömäksi. Lainio ei ollut SUL:n jäsen, joten hänellä ei ollut kanneoikeutta asiassa. Mynämäen Isku r.y., johon Lainio jäsenenä kuului, ei ollut jutussa kantajana. Lainion kanne oli joka tapauksessa nostettu myöhässä, sillä SUL:n hallituksen päätös oli tehty 24.9.1993 ja kanne pantu vireille vasta 20.6.1994.

Yhdistyslain 33 §:ssä tarkoitettulla päätöksen mitättömäksi vahvistamista koskevalla perusteella Lainiolla ei myöskään ollut moiteoikeutta. Säännöksellä oli tarkoitettu vain todeta se, etteivät yhdistyksessä tehdyt päätökset voineet velvoittaa yhdistyksen ulkopuolisia. Lainion tapauksessa oli kysymys SUL:n hallituksen päätöksestä, joka täysin laillisesti ja sääntöjen mukaisesti ulotti oikeusvaikutuksensa Lainioon. SUL:n sääntöjen 28 §:n mukaan SUL:n kurinpitovalta koski sellaista urheilijaa, joka oli jäsenen jäsen. Lainio oli jäsenenä Mynämäen Isku r.y:ssä, joka oli SUL:n jäsen. Kurinpitoseuraamuksiin kuului myös kilpailukieltoon asettaminen.

Tuomioistuimen toimivallan puuttuminen

Kysymys oli urheilujärjestöjen sisäisten sääntöjen soveltamisesta eikä se kuulunut yleisten tuomioistuinten toimivaltaan, sillä tuomioistuin ei voinut tutkia yhdistyksen päätösten tarkoituksenmukaisuutta. Urheilun sisäisten sääntöjen noudattamisen valvonta oli urheilujärjestöjen tehtävänä ja sitä varten oli järjestöjen kesken sopimuksilla organisoitu urheilun sisäiset oikeussuojatiet.

Ennen SUL:n hallituksen päätöstä 24.9.1993 asia oli tutkittu ADT:n valvontaryhmässä, joka oli päättänyt, että kysymyksessä oli doping. Päätös oli SUL:n sääntöjen mukaan urheilijan järjestöä sitova ratkaisu dopingiin syyllistymisestä. Dopingtapauksissa urheilijalla oli lisäksi mahdollisuus pyytää ADT:n lausunto ja saat-
taa asia urheilun oikeusturvalautakunnan tutkittavaksi. Nämä elimet olivat riippumattomia asiantuntijaelimiä.

Lainion kilpailukieltoa koskevan valituksen johdosta urheilun oikeusturvalautakunnassa oli järjestetty suullinen käsittely, jossa Lainio oli saanut käyttää valitsemiaan avustajia ja esittää kaiken haluamansa todistelun. Mikäli Lainiolla olisi ollut esitettävänä vielä uutta selvitystä, joka olisi voinut olennaisesti vaikuttaa asiassa tehtyyn päätökseen, asia olisi voitu

asianosaisen pyynnöstä käsitellä vielä uudelleen.

Kun sekä ADT että urheilun oikeusturvalautakunta olivat tutkineet Lainion SUL:n hallituksen päätöksestä tekemät valitukset ja todenneet ne aiheettomiksi, Lainion oikeusturva ei vaatinut yleisen tuomioistuimen ratkaisua asiassa.

Väitetyt menettelyvirheet

Kanne oli joka tapauksessa yhdistyslain 32 §:n mukaan liian myöhään nostettu, jotta mahdollisiin menettelyvirheisiin olisi voitu vedota. Väitetyillä menettelyvirheillä ei ollut merkitystä asian lopputulokselle.

Päätöksenteossa ei ollut tapahtunut menettelyvirheitä. ADT:n valvontaryhmä oli käsitellyt asiaa 4.8.1993, jolloin se oli katsonut tapauksen dopingiksi. Asiaa oli käsitelty valvontaryhmässä vielä 6.8.1993. ADT:n valvontaryhmän kirjallinen ilmoitus dopingtapauksesta oli lähetetty SUL:lle 9.8.1993. SUL:n sääntöjen 28 §:n mukaan SUL:n hallituksen tuli varata rikkomukseen syylistyneille yhden kuukauden määräaika kirjallisen selvityksen antamiseen. IAAF:n säännön 59 kohdan 3 mukaan kansallisen liiton tuli varata urheilijalle tilaisuus tulla kuulluksi 28 päivän sisällä siitä, kun urheilijalle oli ilmoitettu hänen oikeudestaan tulla kuulluksi. SUL:n hallitus oli varannut kirjeillään 12.8.1993 ja 13.8.1993 Lainiolle sekä kahdelle muulle henkilölle oikeuden tulla SUL:n ja IAAF:n sääntöjen mukaisesti kuulluiksi hallituksen edessä ennen kuin päätös kilpailukelvottomuudesta tehtiin.

ADT:n sääntöjen 3.4. kohdan mukaan hallituksen päätös olisi tullut tehdä kuukauden kuluessa ADT:n valvontaryhmän ilmoituksesta lajiliitolle. ADT:n säännöissä mainittu määräaika oli ohjeellinen ja viivästys oli johtunut asianosaisten kuulemisesta. Määräajan ylittyminen ei rajoittanut urheilujärjestön mahdollisuutta ryhtyä toimenpiteisiin tietoon tulleen dopingtapauksen johdosta. Ensisijaisesti tuli noudattaa lajiliiton SUL:n ja IAAF:n sääntöjä.

Kilpailukieltoon tuomitsemisessa ei ollut sovellettu taannehtivasti ankarampaa rangaistussäännöstä. Sääntö, jonka mukaan urheilijan syylistyessä ensimmäiseen dopingrikkomukseen hän tuli olemaan kilpailukelvoton vähintään neljä vuotta alkaen näytteen antamisen tai rangaistavan teon päivämäärästä, oli ollut voimassa jo Lainion antaessa positiiviseksi osoittautuneen näytteen 15.3.1993.

ADT:n sääntöjen 1.2. kohdan ja 3.1. kohdan mukaan valvontaryhmän tehtävänä oli positiivisen testituloksen jälkeen asianomaista urheilijaa ja hänen järjestöään kuultuaan määritellä oliko kyseessä doping ja antaa päätöksestä tieto urheilijan järjestölle. Järjestö oli velvollinen rankaisemaan dopingiin syylistynyttä urheilijaa kansainvälisen lajiliiton sääntöjen edellyttämällä tavalla.

Menettelyvirheenä ei voitu pitää sitä, että päätös oli SUL:n hallituksessa tehty ennen kuin ADT oli käsitellyt asian kokouksessaan 6.10.1993, sillä ADT:n päätös ei ollut lajiliiton päätöksenteon edellytys. ADT toimi valvontaryhmän ilmoituksen tekemisen jälkeen urheilijan tai hänen järjestönsä pyytäessä lausunnonantajana mah-

dollisesta lievemmästä rangaistuksesta tai rankaisematta jättämisestä.

ADT oli Lainion pyynnöstä tutkinut asian ja todennut 6.10.1993 antamallaan päätöksellä yhtyvänsä valvontaryhmän päätökseen, että kysymyksessä oli doping. ADT oli lisäksi todennut asianosaisia ja käsittelyssä mukana olleita tahoja kuultuaan, ettei asian käsittelyprosessissa ollut ilmennyt mitään moitittavaa.

SUL:n päätös ei ollut perustunut ainoastaan ADT:n valvontaryhmän puhelinkokoukseen 6.8.1993, vaan ADT:n valvontaryhmän kirjalliseen ilmoitukseen dopingista 9.8.1993. Ilmoitus oli ollut ADT:n sääntöjen mukainen tiedoksianto valvontaryhmän päätöksestä urheilijan järjestölle.

ADT:n valvontaryhmän päätös tapauksen katsomisesta dopingiksi oli tehty jo valvontaryhmän kokouksessa 4.8.1993. Lainion ja hänen valmentajansa kanssa samana päivänä käytyjen keskustelujen perusteella valvontaryhmä oli ylimääräisessä kokouksessaan myöhemmin samana päivänä päättänyt, että aiemmin tehty päätös perutaan sillä ehdolla, että Lainio suostui syömään Primolut N -nimistä lääkettä täysin kontrolloiduissa olosuhteissa ja koetulokset antaisivat vastanäyttöä dopingpäätökselle. 6.8.1993 pidetyssä valvontaryhmän puhelinkokouksessa oli vain todettu, ettei Lainio ollut suostunut testeihin ja että kyseessä oli doping.

Koejärjestelyissä ei ollut tapahtunut sovituista järjestelyistä poikkeamista. Timo Seppälä ja Aki Laurila eivät olleet sopineet yksityiskohtaisia testijärjestelyjä 5.8.1993, vaan sovittu oli ainoastaan siitä, että paikan päällä 6.8.1993 ilmoitettiin, millainen testisarja tehdään. Jos Seppälä ja Laurila olisivat sopineet jo 5.8.1993 siitä, millainen testisarja oli tarkoitus tehdä, 6.8.1993 pidetylle kokoukselle ei olisi ollut mitään syytä.

SUL ei vedonnut dopingtestistä kieltäytymiseen kilpailukiellon määräämisperusteena, sillä urheilun oikeusurvalautakunta oli 6.4.1994 muuttanut SUL:n hallituksen tekemää päätöstä siten, että päätöksestä oli poistettu lausuma kilpailukiellon määräämisestä dopingtestistä kieltäytymisen perusteella.

Lainiolle suoritettut testit ja niiden tulosten tulkinta

IAAF:n säännön 55 kohdan 2 mukaan dopingrikkomus oli tapahtunut, kun urheilijan kehon kudoksista tai nesteistä löytyi kiellettyä ainetta, jollaisena nandroloni-nimisen anabolisen steroidin aineenvaihduntatuotteita oli pidettävä.

Lainiolle 15.3.1993 suoritetusta dopingtestistä oli löytynyt nandrolonin aineenvaihduntatuotteita. Tulos oli määritelty A-näytteestä ja tulos oli varmistettu 15.3.1993 otetun B-näytteen analyysillä 13.5.1993, jonka tulos oli myös ollut positiivinen. 15.3.1993 tehdystä testistä saatu tulos oli ollut yksin riittävä näyttö dopingista ja SUL:n hallituksen 24.9.1993 tekemä päätös oli perustunut siihen. Mitään tarvetta lisänäytön hankkimiselle 15.3.1993 otetun testin lisäksi ei ollut ollut, mistä syystä yleisten periaatteiden mukaisesti näyttötaakka vastanäytön hankkimiseksi ja esittämiseksi oli ollut Lainiolla.

Lääketieteellisesti arvioituna alkuperäinen testitulos oli osoittanut Lainion 99,99 prosentin varmuudella syyllistyneen dopingiin. Myös kansainvälisen käytännön mukaan dopingpäättös olisi voitu julistaa ilman jatkoselvittelyä.

Jatkoselvittelyihin oli ryhdytty poikkeuksellisesti vain siitä syystä, että SUL oli halunnut ehdottomasti taata Lainion oikeusturvan asiassa. Jatkotutkimuksella oli ollut tarkoitus selvittää, voitaisiinko Lainion eduksi löytää jotain vastanäyttöä, jonka perusteella tapausta ei pidettäisi dopingina. Koska oli ollut pieni mahdollisuus, että Lainiolla oli poikkeuksellinen steroidiaineenvaihdunta, oli päätetty ryhtyä jatkoselvityksiin. Tässä yhteydessä oli todettu, ettei Lainion dopingsäännösten mukaan välttämättä tarvinnut olla kilpailukiellossa ennen ADT:n valvontaryhmän lopullisen dopingpäättöksen tekemistä, vaan hän sai kilpailla jatkotutkimusten ajan.

15.3.1993 testaustilaisuudessa edellisen viikon lääkityksestä kysyttäessä Lainio oli ensin ilmoittanut, ettei hän ollut käyttänyt mitään hormonivalmistetta. Positiivisen testituloksen jälkeen huhtikuun lopulla 1993 käydyissä puhelinneuvotteluissa liiton valmentajien, ADT:n valvontaryhmän puheenjohtajan ja laboratorion välillä oli tullut esille, että jotkut e-pillerit voivat elimistössä muuttua nandrolonin aineenvaihduntatuotteiksi, joskin niillä oli myös omia aineenvaihduntatuotteita. Tämän jälkeen Lainio 29.4.1993 päivätyssä selityksessään oli ilmoittanut käyttäneensä Mercilon-nimisiä e-pillereitä. Puhelimitse Lainio oli ilmoittanut käyttäneensä myös ginseng-valmisteita. Lainion toimittamat näytteet hänen käyttämistään ginseng-aineista eivät olleet sisältäneet kiellettyjä aineita.

Tämän jälkeen ADT:n valvontaryhmän edustajat ja dopinglaboratorion edustajat olivat käyneet SUL:n edustajien kanssa keskusteluja, joissa oli tuotu esille, ettei Mercilon-tableteista muodostunut elimistössä nandrolonia tai sen aineenvaihduntatuotteita, mutta Primolut N-nimisistä minipillereistä muodostui. Tämän kuultuaan Lainio oli 6.5.1993 ilmoittanut käyttäneensä Mercilonin lisäksi Primolut N:ää.

Jotta testitulos 15.3.1993 olisi ollut väärä, Lainiolla olisi tullut todeta poikkeuksellinen noretisteronin aineenvaihdunta. Lainion kehon olisi tullut tuottaa Primolut N -progestiinin aineenvaihduntatuotteena ainoastaan sen ja kielletyn nandrolonin yhteisiä aineenvaihduntatuotteita eikä lainkaan progestiinin omaa aineenvaihduntatuotetta tetrahydronoretisteronia. Kenelläkään ihmisellä ei ollut tavattu sellaista poikkeavuutta.

Toisaalta progestiinin sisältämän noretisteronin imeytyvyyden elimistöön olisi tullut olla poikkeuksellisen hidasta, jotta jatkotutkimusten 4. - 11.6.1993 sekä 2. - 9.7.1993 tulokset voitaisiin selittää Primolut N:n käytöllä. Poikkeavuuden todennäköisyys oli alle 0,01 prosenttia.

Jatkotutkimuksia ei ollut saatu suoritetuksi asianmukaisella tavalla, koska Lainio oli nauttinut testilääkkeitä ohjeiden vastaisesti ja kieltäytynyt kontrolloiduissa olosuhteissa tehtävästä testistä. Jatkotestien tulokset olivat olleet sellaisia, ettei Lainio ollut

voinut ottaa ainakaan niitä lääkkeitä, joita hän valvontaryhmälle oli ilmoittanut ottaneensa. Lainion ilmoitukset hänen ennen jatkotestejä ottamistaan lääkkeistä olisivat voineet pitää paikkansa vain, jos Lainiolla olisi ollut vielä toinenkin harvinainen aineenvaihdunnallinen poikkeavuus. Kenelläkään ei kuitenkaan ollut havaittu tällaista poikkeuksellisen hidasta progestiinin sisältämän noretisteronin imeytyvyyttä elimistöön.

Jatkotutkimusten tulokset eivät viitanneet fysiologiseen poikkeavuuteen, vaan lisäsivät dopingin todennäköisyyttä vielä 99,99 prosentin varmuudesta.

Lainion 27.2. - 5.3.1995 väliseltä ajalta otetuista virtsanäytteistä Hollannissa tehty analyysit olivat varmistaneet, ettei Lainion noretisteroniaineenvaihdunta ollut poikkeuksellinen vaan nimenomaisesti normaaliaksi todettu. Hollannissa toimitettu koejärjestely oli ollut identtinen Suomen ADT:n valvontaryhmän suunnitteleman koejärjestelyn 4. - 11.6.1993 kanssa.

Uusissa tutkimuksissa Lainion virtsanäytteistä oli löytynyt tetrahydronoretisteronia. Uusien tutkimusten jälkeen voitiin todeta, että alkuperäisen dopingtestin ja jatkotutkimusten yli 99,99 prosentin varmuudesta jäänyt häviävän pieni mahdollisuus poikkeukselliseen aineenvaihduntaan oli poissuljettu. Hollannissa analysoidut kokeet osoittivat selvästi, että Lainion elimistö muodosti Primolut N:n aineenvaihduntatuotetta tetrahydronoretisteronia noretisteroniaineenvaihdunnaltaan myös imeytymisen osalta normaalin ihmisen tavoin.

Lainio oli syyllistynyt 15.3.1993 suoritettun testin mukaan kielletyn nandroloni-nimisen anabolisen steroidin käyttöön ja tapaus oli ollut yksiselitteisesti doping. Lainio ei ollut myöskään voinut dopingtestin eikä aiempien jatkotutkimusten aikana oman ilmoituksensa mukaisesti nauttia Primolut N -valmistetta. Mikäli näin olisi ollut, testituloksissa olisi varmuudella näkynyt noretisteronin oma aineenvaihduntatuote. Ainoa loogisena selityksenä testitulosten eroavuudelle oli, että Lainio oli käyttänyt Primolut N:ää vain viimeisimmän, vuonna 1995 valvotuissa oloissa suoritettun testin aikana.

Lainion korkeahkoilla testosteroniarvoilla ei ollut mitään tekemistä sen seikan arvioimisessa, oliko hänen aineenvaihduntansa normaali vai poikkeava. Kysymys oli täysin eri asiasta eli elimistön itse tuottamasta aineesta.

Kilpailukiellon sovitteluvaatimusta vastustettiin, koska muodollisesti vaatimus oli liian myöhään tehty ja asiallisesti urheilijoiden yhdenvertaisuus vaati selvän dopingtapauksen tuomitsemista samojen sääntöjen mukaan.

Käräjäoikeuden päätös 13.3.1996

SUL:n vaadittua päätöstä tai välituomiota kanneoikeudesta ja siitä, oliko kysymyksessä tuomioistuinasia, käräjäoikeus otti sanotut väitteet ennen pääkäsittelyä erikseen ratkaistavakseen lausuen seuraavaa:

Perustelut

Kanneoikeus

Asiassa oli riidatonta, että Lainio oli Mynämäen Iskur.y:n jäsenenä sitoutunut noudattamaan SUL:n ja sen edustamien urheilun kansainvälisten järjestöjen sääntöjä ja määräyksiä. Näihin määräyksiin kuuluivat myös dopingmääräykset. SUL:n kurinpitösäännösten mukaan dopingista voitiin tuomita rangaistuksena kilpailukiellto.

Lainio oli ollut dopingtestien tekoaikaan Suomen parhaita juoksijoita ja hänen oli valittu Suomen edustusjoukkueeseen Stuttgartissa vuonna 1993 pidettyihin yleisurheilun MM-kisoihin. Urheileminen tällä tasolla vaati jokapäiväistä pitkäaikaista ja tarkasti suunniteltua harjoittelua, minkä vuoksi urheilija ei käytännössä ehtinyt tehdä ansiotyötä. Urheilijalle maksettiin palkkioita hänen osallistumisestaan kilpailuihin. Kilpaileminen edellytti käytännössä kuulumista johonkin urheiluseuraan.

Yhdistyslain 32 §, joka koski yhdistyksen jäsenen, hallituksen ja hallituksen jäsenen kannetta yhdistyksen päätöksen pätemättömäksi julistamiseksi, ei kärkeäoikeuden mielestä voinut tulla kysymykseen tässä asiassa, koska Lainio ei ollut SUL:n jäsen. Tästä syystä ei lainkohdassa asetettua kolmen kuukauden määräaikaakaan voitu soveltaa Lainioon.

Yhdistyslain 33 §, joka koski muun muassa sivullisen oikeutta loukkaavaa yhdistyksen päätöstä, saattoi tulla sovellettavaksi, jos näytettiin päätöksen loukkaavan Lainion oikeuksia urheilijana. Kun otettiin huomioon, että Lainio kilpailukielltoon jouduttuaan ei ollut voinut enää harjoittaa tällä tasolla ammattina pidettävää juoksemista eri kilpailuissa, kilpailukiellto merkitsi hänelle käytännössä ansiotulojen loppumista tämän ammatin harjoittamisesta. Tämän vuoksi kärjáoikeus katsoi, että kilpailukielltoa voitiin tässä tapauksessa verrata työntekoboikottiin.

Jos kilpailukielltopäätös todettaisiin virheellisin perustein asetetuksi, olisi se SUL:n päätöksenä mitätön. Kun urheilun oikeusturvalautakunta, joka oli antanut ratkaisunsa valitukseen SUL:n hallituksen päätöksestä, ei ollut itsenäinen orgaani, eikä Lainio ollut hyväksynyt sitä myöskään välitystuomioistuimeksi asiassa, kärjáoikeus katsoi, että Lainiolla oli erityinen syy mitättömyys- ja kieltokanteen ajamiseen tässä asiassa.

Tuomioistuinasia

Tuomioistuin ei voinut tutkia yhdistyksen päätösten tarkoituksenmukaisuutta. Kärjáoikeus katsoi, että kysymys ei tässä tapauksessa ollut tarkoituksenmukaisuusharkinnasta vaan urheilijan oikeussuojan tarpeesta.

Sitoutumalla noudattamaan dopingsäännöstöä SUL ja sen alaiset urheilujärjestöt olivat velvolliset toimimaan dopingvalvontaa suoritettaessa ja kurinpitorangeistuksia määrättäessä sääntöjen edellyttämällä tavalla. SUL:n velvollisuutena oli rangaistuksista päättäessään tutkia ja valvoa, että rangaistuksen edellytykset olivat olemassa eli että urheilija oli rikkonut sääntöjä ja tämä rikkomus oli todettu asianmukaisesti. Dopingmenettelyn kohteeksi joutuneella urheilijalla oli oikeus vaatia testin asianmukaista suorittamista sekä että kurinpitorangeistukseen johtaneet päätelmät tes-

tien lopputuloksesta ja siihen johtaneista seikoista sekä tapahtumista olivat vallitsevan tietämyksen perusteella yksiselitteiset. Tämän vuoksi ja huomioon ottaen kanneoikeutta koskevalta osin lausuttu ansiotulojen menettäminen käräjäoikeus katsoi, että Lainiolla oli erityinen peruste saattaa kilpailukieltoon johtanut menettely sekä rangaistuksen tuomitsemiseen johtaneet testitulokset niistä tehtyine johtopäätöksineen yleisen tuomioistuimen tutkittavaksi riippumatta siitä, millä tasolla järjestökentässä väitetty menettelyvirhe oli tapahtunut.

Tuomiolauselmä

Käräjäoikeus hylkäsi SUL:n väitteet Lainion kannevallan puuttumisesta sekä siitä, että kysymyksessä ei olisi yleisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluva asia.

Käräjäoikeuden tuomio 22.5.1996

Perustelut

Väitetty kanneoikeuden menettäminen

SUL oli väittänyt, että kanneoikeus olisi menetetty sen vuoksi, että kannetta ei ollut nostettu määräajassa SUL:n päätöksen tekemisestä.

Yhdistyslain 33 §:n mukaan yhdistyksen päätös oli moitekkanteesta huolimatta mitätön, jos se loukkasi siviilisen oikeutta. Kanneoikeutta ei ollut sidottu määräaikaan. Mainitun lainkohdan nojalla käräjäoikeus katsoi Lainiolla olevan määräajasta riippumaton oikeus saada kilpailukieltoaan koskeva SUL:n päätös tutkittavaksi.

Väitetyt menettelyvirheet

Dopingia säänneltiin vuodelta 1992 olevissa urheilun kansainvälisissä säännöissä sekä ADT:n säännöissä. Molemmilla säännöissä doping oli ankarasti kielletty. Molempien sääntöjen mukaan kyseessä oli doping muun muassa silloin, kun urheilijan kehon kudoksista tai nesteistä löytyi kiellettyä ainetta. Riidatonta oli, että nandroloni kuului kiellettyihin anabolisiin steroideihin.

ADT:n sääntöjen 2.2. kohdan mukaan kunkin valtakunnallisen urheilujärjestön oli noudatettava ADT:n hyväksymää dopingsäännöstä. 3. kohdan mukaan ADT:n valvontaryhmä käsitteli kaikki dopingtapaukset.

Mikäli testitulokset olivat positiiviset, valvontaryhmä määritteli asianosaista urheilijaa ja hänen järjestöään kuultuaan, oliko kyseessä doping. Jos kyse oli dopingista, urheilijan järjestön oli ADT:n sääntöjen mukaan rangaistava urheilijaa häntä kuultuaan kuukauden kuluessa siitä, kun se oli saanut tiedon valvontaryhmän päätöksestä. IAAF:n sääntöjen mukaan jokaisella urheilijalla oli oikeus tulla kuulluksi kansallisen liiton asettaman toimikunnan edessä ennen kuin mitään päätöstä kilpailukelvottomuudesta tehtiin. Tällöin urheilijalle annettiin ilmoitus oikeudesta tulla kuulluksi sekä kuulemisesta koskeva anomuslomake. Jollei urheilija palauttanut anomuslomaketta 28 päivän kuluessa ilmoituksen saamisesta, hänen katsottiin luopuneen oikeudestaan tulla kuulluksi.

Urheilija ei saanut osallistua kilpailuihin sen jälkeen, kun hän oli saanut tiedon ADT:n valvontaryhmän päätöksestä syyttömäksi toteamiseen tai kilpailukiellon päättymiseen saakka.

IAAF:n säännön 60 kohdan 2 mukaan dopingrikkomukseen syyllistynyt urheilija tuli ensimmäisestä rikkomuksesta olemaan kilpailukelvoton vähintään neljä vuotta näytteen otosta.

IAAF:n ja ADT:n sääntöjen mukaan jo kielletyn aineen löytyminen loi oletettaman dopingista. Tämän vuoksi dopingista epäillyn kantajan tuli siitä huolimatta, että menettelystä seurasi sanktiona kilpailukielto, riita-asian yleisten todistustaakkasäännösten mukaan näyttää, että testitulokseen oli olemassa jokin hyväksyttävä syy kuten poikkeuksellinen aineenvaihdunta.

Näyttö

Todistaja Aki Jussi Laurila, joka oli toiminut Lainion valmentajana, sekä Lainio todistelutarkoituksessa kuultuna olivat ehdottomasti kiistäneet dopingin käytön.

Todistaja, SUL:n talouspäälikkö Antti Ensio Eskelinen oli kertonut, että dopingtapauksen käsittely tuli viireille SUL:ssa ADT:n valvontaryhmän ilmoituksesta. SUL oli saanut valvontaryhmältä ilmoituksen dopingista 9.8.1993. Ilmoituksen saatuaan SUL varasi urheilijalle mahdollisuuden tulla kuulluksi ennen mahdollisen kilpailukiellon määräämistä. Ennen valvontaryhmän ilmoituksen saapumista SUL:lla ei ollut ollut mahdollisuutta puuttua dopingiin eikä määrätä kilpailukieltoa. SUL:n päätös ei edellyttänyt asian käsittelyä ADT:ssa. Kilpailukielto annettiin määrääjäksi, joka ensikertalaiselle oli Tokiossa vuonna 1991 pidettyjen maailmanmestaruuskisojen yhteydessä muutettu enintään neljäksi vuodeksi.

Todistaja, farmakologian dosentti ja ADT:n puheenjohtaja Timo Seppälä oli kertonut, että kun Lainio oli ehdottomasti kiistänyt käyttäneensä nandrolonia ja kun oli ollut pieni mahdollisuus, että hänellä oli poikkeuksellinen aineenvaihdunta, Lainiolle oli tarjottu mahdollisuus uusilla kokeilla osoittaa positiivisten näytteiden johtuvan poikkeuksellisesta aineenvaihdunnasta. Kuitenkin jo 15.3.1993 suoritettun testin ja siitä 13.5.1993 suoritettun B-näytteen analyysin positiiviset tulokset olivat olleet riittävä peruste dopingin toteamiseksi. Lisäksi noissa testeissä kuten kaikkien muidenkin naisurheilijoiden, joiden näytteistä oli löytynyt nandrolonin aineenvaihduntatuotteita, oli tutkittu myös noretisteronin aineenvaihduntatuotteita, mutta tetrahydronoretisteronia ei ollut löytynyt. Tämän vuoksi sillä, mitä oli keskusteltu uusien näytteiden ottamisesta, ei ollut merkitystä asiassa muutoin kuin jos pystyttäisiin osoittamaan Lainion poikkeuksellinen aineenvaihdunta syyksi testituloksiin.

ADT:n valvontaryhmän pöytäkirjoista 4.8.1993 ja 6.8.1993 ilmeni, että aiemmassa 4.8.1993 pidetyssä kokouksessa oli tehty päätös tapauksen katsomisesta dopingiksi ilman, että Lainio olisi ollut läsnä. Kokouspöytäkirjasta kuitenkin ilmeni, että ilmoitus SUL:lle tehtäisiin vasta Lainion kuulemisen jälkeen. Lainio olikin ollut kuultavana samana päivänä pidetyssä myöhemmässä kokouksessa, jolloin hän oli myöntänyt ot-

taneensa omia Primolut N -lääkkeitään lumelääkkeiden sijaan. Kun vielä oli ollut pieni mahdollisuus Lainion poikkeuksellisesta aineenvaihdunnasta, kokouksessa oli pöytäkirjan mukaan päätetty perua aiemmin illalla tehty päätös, "mikäli Lainio suostuu syömään Primolut N:ää täysin kontrolloiduissa olosuhteissa." Kun 6.8.1993 pidetyssä puhelinkokouksessa oli todettu edellisiksi päiväksi sovitun kontrolloidun koesarjan epäonnistuneen, valvontaryhmä oli tehnyt lopullisen päätöksen tapauksen toteamisesta dopingiksi ja tehnyt siitä 9.8.1993 ilmoituksen SUL:lle.

Johtopäätös

Kun Lainiota oli ennen lopullisen päätöksen tekemistä dopingista kuultu, menettelyvirhettä ei tältä osin ollut tapahtunut.

Todistajien Eskelisen ja Seppälän kertomusten perusteella kärjäoikeus katsoi jääneen näyttämättä, että Lainiolle olisi takautuvasti määrätty pidempi kilpailukielto kuin mikä näytteenottohetkellä voimassa olleiden määräysten mukaan oli mahdollista. Näyttämättä oli myös jäänyt, että kilpailukiellon määräämistä olisi aiheutta lykätty sekä että kilpailukiellon määräämättä jättäminen olisi ollut osoituksena annetun näytteen riittämättömyydestä dopingin toteamiseksi ja kilpailukiellon määräämiseksi.

Kärjäoikeus katsoi, että dopingtapauksen käsittelylle IAAF:n ja ADT:n säännöissä asetetut määrääjat olivat säännösten kirjoitustavan perusteella ohjeellisia ja että pääpaino niissä oli urheilijan kuulemisella ennen kilpailukiellon määräämistä. Tämän vuoksi, kun normeissa asetettujen määräaikojen ylittämisen oli näytetty johtuneen Lainion oikeusturvan varmistamisesta hänelle tarjotuilla jatkotutkimuksilla sekä Lainion kuulemisesta, kärjäoikeus katsoi jääneen näyttämättä, että asian käsittelyssä vasta 24.9.1993 SUL:ssa olisi tapahtunut menettelyvirhe, vaikka ilmoitus dopingista olikin saapunut jo 9.8.1993.

Dopingtesteistä yleensä

Näyttö

Todistaja, farmakologian professori Reino Olavi Pelkonen, joka oli kansainvälisen tason asiantuntija steroidien ja steroidirunkoisten lääkeaineiden metabolian alalla ja joka oli antanut myös kirjallisen lausunnon tässä asiassa, oli kertonut, että dopingtestauksen tärkein ydin oli joko kielletyn aineen tai sen aineenvaihduntatuotteen eli metaboliitin mittaaminen yksiselitteisellä tavalla. Testausmenetelmät kuten tässä tapauksessa käytetty massaspektrometria olivat äärimmäisen herkkiä ja niillä voitiin osoittaa äärimmäisen pieniä määriä joko kiellettyä ainetta tai sen metaboliittia. Jos jokin aine tai sen metaboliitti pystyttiin edellä mainitulla menetelmällä osoittamaan, tulosta voitiin pitää käytännöllisesti katsoen sataprosenttisena näyttönä aineen käytöstä.

Primolut N:n vaikuttava aine noretisteroni sekä kielletty nandroloni olivat kemiallisesti hyvin erilaisia. Noretisteronin päämetaboliittia eli niin sanottua sormenjälkeä tetrahydronoretisteronia muodostui yleensä yli puolet metaboliiteista, minkä lisäksi muodostui

pieniä määriä nandrolonin metaboliitteja. Nandrolonista ei voinut muodostua metaboliittina tetrahydronoretisteronia vaan ainoastaan nandrolonin omia metaboliitteja.

Sekä noretisteroni että nandroloni olivat lääkkeitä, joiden vaikutusta oli ennen markkinoille tuloa tutkittu 500 - 1 500 tavallisella ihmisellä. Molemmat olivat olleet markkinoilla hyvin pitkän aikaa, joten niistä oli kokemusta todennäköisesti sadoista tuhansista, jopa miljoonista ihmisistä. Nandrolonia oli tutkittu myös urheilijoilla, koska se oli anabolisena steroidina kielletty.

Noretisteroni imeytyi melko rasvaliukoisena aineena nopeasti ja se oli todettavissa verestä jo 10 - 20 minuutin kuluttua ja alle tunnissa näkyi virtsassa tetrahydronoretisteronia. Nandrolonilla ja noretisteronilla oli suunnilleen sama eliminaatiopuoliintumisaika eli 6 - 8 tuntia.

Jotkin lääkkeet, sairaudet, kova harjoittelu ja kuukautiskierron eri vaiheet saattoivat vaikuttaa joidenkin entsyymien määriä lisäävästi tai vähentävästi, mutta vaihtelut olivat enimmillään muutaman kymmenen prosentin luokkaa, yleensä 10 - 20 prosenttia. Yleensä pitkäaikainen raskas ruumiillinen harjoittelu kiihdytti metaboliaa. Kuitenkaan mikään tiedossa ollut tekijä ei voinut kokonaan ehkäistä eikä viivästyttää metaboliittien esiintuloa, vaan metaboliittia oli todettavissa joko suurempana tai pienempänä määränä verestä pian noretisteronin nauttimisen jälkeen.

Todistaja Seppälä oli kertonut yhtenevästi Pelkosen kanssa noretisteroni- ja nandroloniaineenvaihdunnasta. Seppälän kertoman mukaan ihmisen korkealla testosteroniarvolla ei ollut mitään tekemistä steroidiaineenvaihdunnan kanssa, vaan kyseessä olivat aivan eri entsyymit ja entsyymijärjestelmät.

Lainiolle suoritettut testit ja tuloksista tehdyt johtopäätökset

Riidatonta oli, että 15.3.1993 Lainiolta otetuista näytteistä oli molemmista löytynyt nandrolonin aineenvaihduntatuotteita mutta ei lainkaan tetrahydronoretisteronia.

Lainio oli todistelutarkoituksessa kuultuna kertonut, ettei hän ensin ollut muistanut mainita ottaneensa sekä Mercilonia että Primolut N:ää vaan oli muistanut lääkkeet vasta, kun häneltä oli niistä kysytty. Nandrolonin käytön Lainio oli kiistänyt.

Todistajien Pelkosen ja Seppälän kertomusten mukaan kenelläkään ihmisellä ei ollut tavattu sellaista aineenvaihduntaa, jossa noretisteronin sormenjälki ei tullut näkyviin. Tällainen poikkeama oli Pelkosen mukaan hypoteettisesti mahdollinen ja se voitiin todeta antamalla koehenkilöille noretisteronia ja tutkimalla virtsaan erittyvät metaboliitit ensimmäisen vuorokauden aikana. Pelkosen lausunnon mukaan Mercilonin sisältämät tehoaineet olivat niin paljon nandrolonista ja noretisteronista poikkeavia, ettei niistä voinut elimistössä tulla kummankaan metaboliitteja. Pelkosen mukaan farmakologiselta ja analyttiseltä kannalta suhteellisen korkeat pitoisuudet nandrolonin metaboliitteja viittasivat vahvasti nandrolonin käyttöön. Myös Seppälä oli

katsonut yli 99,99 prosentin todennäköisyydellä Lainion käyttäneen nandrolonia ennen 15.3.1993 testiä.

Jatkotutkimukset oli tehty kolmena jaksona, jolloin Lainion oli pitänyt syödä viitenä päivänä ohjeiden mukaan Primolut N:ää. Tutkimuksia ei ollut suoritettu täysin kontrolloiduissa olosuhteissa. Seppälän mukaan Lainiolle oli kerrottu, mitä etsittiin, ja että hänen kannaltaan olisi edullista, jos Primolutin syömisen jälkeen ilmestyisi viimeistään keskiviikkona 9.6.1993 nandrolonin eikä noretisteronin metaboliitteja. Testitulosten mukaan kolmantena päivänä eli keskiviikkona ilmestyi nandrolonin metaboliitteja, joita näkyi vielä torstaina ja perjantaina otetuissa näytteissä. Noretisteronia ei tullut esiin mistään näytteestä.

Toisessa kokeessa Lainiolle oli todistaja Seppälän kertoman mukaan annettu kontrollimielessä lumelääkkeitä sen selvittämiseksi, tulisivatko nandrolonin aineenvaihduntatuotteet tälläkin kerralla esiin. Lainio ei kuitenkaan ollut oman kertomansa mukaan ottanut kaikkia lumelääkkeitä. Nandrolonin aineenvaihduntatuotteet ilmestyivät kuten ensimmäisessä kokeessa.

Viimeisen testin tuloksista ei ollut löytynyt nandrolonin eikä noretisteronin metaboliitteja, mutta testilääkäri oli epäillyt manipulaatiota.

Todistajien Pelkosen ja Seppälän mukaan suoritettut jatkotutkimukset viittasivat siihen, että Lainio oli niiden aikana käyttänyt nandrolonia kolmannelta testipäivästä lähtien mutta ei ollenkaan Primolut N:ää. Pelkonen oli täsmentänyt antamaansa lausuntoa siten, ettei pystynyt kuvittelemaan mitään farmakologista syytä, miksi metaboliitit olivat mitattavissa vasta kolmannen tai myöhemmän päivän näytteestä, sillä mitään sellaista häiriötä tai tilannetta ei ollut tiedossa, joka olisi voinut aiheuttaa yleensä nopeasti imeytyvän noretisteronin metaboliitin ilmestymisen vasta kolmantena päivänä. Pelkosen mukaan kyseessä täytyi olla jokin muu kuin farmakologinen syy.

Johtopäätös

Lainiolle suoritettujen kokeiden ja niistä saatujen tulosten sekä todistajien Pelkosen ja Seppälän kertomusten perusteella käräjäoikeus katsoi jääneen näyttämättä, että Lainion erittäin poikkeukselliset koetulokset olisivat olleet seurausta hänen poikkeuksellisesta aineenvaihdunnastaan tai noretisteronin hitaasta imeytyvyydestä. Todistajien kertomusten perusteella käräjäoikeus piti ilmeisenä, että tulokset olivat johtuneet kielletyn nandrolonin käyttämisestä ennen 15.3.1993 tehtyä testiä sekä jatkotutkimusten kahden ensimmäisen koesarjan kolmannelta päivästä lukien.

Hollannissa analysoidut kokeet

Näyttö

Lainiolle vuonna 1995 suoritettujen tutkimusten tulosten perusteella Hollannin huume- ja dopingtutkimuksen instituutissa tohtori Douwe de Boer oli antanut lausunnon, jonka mukaan Lainion noretisteronin metabolia ei ollut poikkeuksellinen ja loppupäätelmänä Lainion noretisteronimetabolismi voitiin todeta normaaliksi.

Todistaja Seppälän antaman lausunnon mukaan vuonna 1995 Lainiolle suoritettu koesarja oli jäljitellyt läheisesti 15.3.1993 suoritettua dopingtestin yhteydessä 4. - 11.6.1993 suoritettua testiä. Testi oli suoritettu Turussa täysin kontrolloiduissa olosuhteissa ja nyt testituloksista oli tullut esiin Primolut N:n nauttimisen jälkeen sen sormenjälki eli tetrahydronoretisteroni. Tulos oli vastannut normaalia noretisteroniaineenvaihduntaa ja imeytyvyyttä.

Johtopäätös

Todistajien Pelkosen ja Seppälän kertoman perusteella käräjäoikeus katsoi, ettei mikään ulkopuolinen tekijä kuten kova harjoittelu voinut häivyttää tetrahydronoretisteronia kokonaan vaan muuttaa sitä korkeintaan parikymmentä prosenttia suuntaan tai toiseen. Tällä perusteella käräjäoikeus katsoi jääneen näyttämättä, että testien tulokset olisivat palautuneet normaaleiksi vuonna 1995 siitä syystä, että Lainio ei ollut enää kyseisenä vuonna harjoitellut niin kovasti kuin vuonna 1993.

Kilpailukiellon kohtuullistaminen

Oikeustointa tai sen ehtoa voitiin sovitella, jos se oli kohtuuton tai sen soveltaminen johti kohtuuttomuuteen. Kohtuuttomuutta arvosteltaessa oli otettava huomioon oikeustoimen koko sisältö, osapuolten asema, oikeustointa tehtäessä ja sen jälkeen vallinneet olosuhteet sekä muut seikat.

Kun kantaja oli kanteella vaatinut kilpailukiellon kumoamista, hän sai vielä pääkäsittelyssä kanteenmuutoksiellon estämättä esittää samasta perusteesta johtuvan vaatimuksen, mistä syystä käräjäoikeus tutki kantajan vaatimuksen.

Johtopäätös

Koska Lainion vuonna 1993 antamat testitulokset osoittivat hänen syyllistyneen dopingiin, joka oli sekä kansallisesti että kansainvälisesti ankarasti kielletty, käräjäoikeus katsoi urheilijoiden tasavertaisen kohtelun ja yleisen urheilumoraalin kannalta sekä huomioon ottaen kilpailukiellon määräaikaaisuuden, ettei jutussa ollut esitetty sellaisia perusteita, joiden nojalla Lainiolle tuomittua kilpailukieltoa voitaisiin kohtuullistaa.

Tuomiolauselman

Käräjäoikeus hylkäsi kanteen ja velvoitti Lainion korvaamaan SUL:n oikeudenkäyntikulut korkoineen.

Asian ovat ratkaisseet käräjäoikeuden jäsenet Hartikainen, Takki ja Mikkola.

Helsingin hovioikeuden tuomio 24.10.1996

Lainio valitti hovioikeuteen toistaen kanteensa. SUL vastasi valitukseen ja vaati sen hylkäämistä toistaen aikaisemmin esittämänsä perusteet mukaan luettuna käräjäoikeuden päätöksessä 13.3.1996 tarkoitetut väitteet.

Hovioikeus lausui ratkaisunaan seuraavaa:

Tuomioistuinasia

SUL:n hallituksen päätös kilpailukiellon määräämisestä epäsi Lainiolta oikeuden kilpailukiellon kuluessa osallistua mihinkään Kansainvälisen Amatööriyleisurheiluliiton IAAF:n sääntöjen tai jäsenliiton kansallisten sääntöjen alaisiin kilpailuihin ja siten käytännössä esti Lainion kilpailemisen yleisurheilukilpailuissa Suomessa ja ulkomailla kilpailukiellon aikana. Samalla se esti häntä tavoittelemasta kilpailujen palkintoja sekä muita urheilijoille maksettavia palkkioita ja tuloja, jotka nykyisin olivat huipputasolla määriltään merkittäviä. Pitkä kilpailukielto saattoi tosiasiallisesti johtaa myös urheilijan kilpailu-uran päättymiseen.

Yhdistysautonomian periaatteen mukaisesti yhdistys oli lähtökohtaisesti oikeutettu tekemään päätöksensä sääntöjensä ja lain asettamissa rajoissa. Oikeuskirjallisuudessa oli katsottu, että muun muassa tiettyjen urheilusääntöjä koskevien riita- ja tulkintakysymysten ratkaiseminen ei kuuluisi yleisten tuomioistuinten toimivaltaan vaan yksinomaan urheilujärjestöjen sisäisen ratkaisuvallan piiriin. Urheilun keskusjärjestöjen keskinäisin sopimuksin oli myös luotu urheilutoiminnan sisäinen oikeusturvajärjestelmä.

Euroopan neuvoston piirissä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen mukaan jokaisella oli kuitenkin oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa muun muassa silloin, kun päätettiin hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Kilpailukielto vaikutti yllä kuvattuihin urheilijan oikeuksiin ja etuihin, joten sitä koskevan riitaisuuden käsittelyn epäminen tuomioistuimessa johtaisi ristiriitaan edellä mainitusta sopimusmääräyksestä ilmenevän periaatteen kanssa.

Näin ollen ja kun kilpailukieltoa koskeva päätös oli tosiasiallisilta vaikutuksiltaan urheilijalle erittäin ankara seuraamus, SUL:n hallituksen päätös vaikutti Lainion oikeuksiin niin ratkaisevasti, että hänellä oli oikeussuojan tarve saada yhdistyksen hallituksen päätöksen moittimisesta koskeva asiansa yleisen tuomioistuinten tutkittavaksi.

Kanneoikeus

Lainio oli ollut SUL:n jäsenyhdistyksen Mynämäen Iskury:n jäsen mutta ei ensiksi mainitun yhdistyksen jäsen. SUL:n hallituksen päätös kohdistui siis Lainioon sivullisena. Hänellä oli yhdistyslain erityisten määräaikojen sitomatta oikeus nostaa päätöksen moittimisesta koskeva kanne ottaen huomioon edellä mainitun yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen ja myös yhdistyslain yhdistyksen päätöksen moitetta koskevat säännökset. Väite kanneoikeuden puuttumisesta oli siten hylättävä.

II Käräjäoikeuden tuomio 22.5.1996

Syytä käräjäoikeuden tuomion muuttamiseen pääasian osalta ei ollut.

Oikeudenkäyntikulut

Lainio oli voittanut asiassa siltä osin kuin kysymys oli ollut siitä, oliko kyseessä tuomioistuinasia, millä seikalla oli sekä tässä yksittäistapauksessa että lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tärkeä merkitys, sekä myös kanneoikeuttaan koskevalta osalta. SUL puolestaan oli voittanut riidan pääasiaa koskevalta osalta. Asiassa oli näin ollen osa vaatimuksesta ratkaistu Lainion hyväksi ja osa yhdistyksen hyväksi. Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 3 §:n 1 momentin perusteella asianosaiset saivat pitää oikeudenkäyntikulunsa asiassa vahinkonaan, koska syytä kulujen osittaiseenkaan korvaamiseen ei ollut.

Tuomiolauselma

I Käräjäoikeuden päätöksen 13.3.1996 lopputulosta ei muutettu.

II Käräjäoikeuden tuomiota 22.5.1996 muutettiin siten, että Minna Lainio vapautettiin korvaamasta Suomen Urheiluliitto r.y:n oikeudenkäyntikuluja. Muilta osin käräjäoikeuden tuomiota ei muutettu.

Asian ovat ratkaisseet hovioikeuden jäsenet Uoti, Virkkunen ja Galkin. Esittelijä Jukka Salonen.

MUUTOKSENHAKU KORKEIMMASSA OIKEUDESSA

Lainiolle ja SUL:lle myönnettiin valituslupa. Lainio toisti valituksessaan kanteensa. SUL vaati valituksessaan asian jättämistä myös oikeudenkäyntikulujen osalta käräjäoikeuden tuomion varaan.

SUL vastasi Lainion valitukseen ja vaati sen hylkäämistä toistaen aikaisemmin esittämänsä perusteet mukaan luettuna käräjäoikeuden päätöksessä 13.3.1996 tarkoitetut väitteet. Lainio vastasi SUL:n valitukseen ja vaati esittämillään perusteilla sen hylkäämistä.

KORKEIMMAN OIKEUDEN RATKAISU 14.10.1998

Perustelut

Kanteen tutkiminen

Suomen Urheiluliitto r.y. (SUL) on vastauksessaan toistanut väitteen siitä, ettei Lainiolla ole yhdistyslain perusteella oikeutta esittää kanteen mukaisia vaatimuksia ja ettei kysymyksessä ole tuomioistuinasia.

Lainion kanteessa vaaditaan SUL:n kilpailukieltoa koskevan päätöksen kumoamista ja toissijaisesti tuohon päätökseen vetoamisen kieltämistä. Lisäksi Lainio on vaatinut kilpailukiellon kohtuullistamista.

Yhdistyksen päätöksen kumoaminen tai sen mitättömyyden vahvistaminen kuuluu yhdistyslain mukaan yleisen tuomioistuimen toimivaltaan. Kieltotuomion antaminen ja yhdistyksen päätöksen kohtuullistaminen ovat myös yleisessä tuomioistuimessa käsiteltäviä asioita. Kysymys siitä, missä määrin tuomioistuimen tulee tällaisen kanteen yhteydessä asiallisesti tutkia, onko urheilija syyllistynyt urheilujärjestöjen doping-sääntöjen rikkomiseen ja onko doping-asian käsittelyssä noudatettu säännöissä edellytettyä menettelyä, on yhdistysoikeu-

dellinen tai urheilijan ja urheilujärjestön mahdolliseen sopimukseen perustuva sopimusoikeudellinen, mutta ei prosessuaalinen kysymys. Näin ollen tältä osin on kysymys kanteen hyväksymisen edellytyksistä eikä oikeudenkäynnin edellytyksistä.

Edellä mainituilla perusteilla Korkein oikeus katsoo, että kysymys on tuomioistuinasia. Sen vuoksi SUL:n oikeudenkäyntiväite hylätään.

Kysymys kilpailukieltopäätöksen oikeellisuuden ratkaisemisesta

Siltä osin, voidaanko tässä tapauksessa ottaa tuomioistuimessa asiallisesti ratkaistavaksi, onko Lainio syyllistynyt dopingiin ja onko dopingin tutkiminen tapahtunut sääntöjen mukaisesti, Korkein oikeus toteaa seuraavaa.

Lainio ei ole SUL:n jäsen. Liiton vahvistamat doping-säännöt sitovat kuitenkin myös Lainiota ja määrätty kilpailukielto estää häntä osallistumasta kilpailuihin Suomessa ja ulkomailla.

Yhdistyslaissa omaksutusta yhdistysautonomian periaatteesta seuraa, että lain mukaan yhdistyksen jäsenen moitekanne voi menestyä vain, jos yhdistyksen päätös ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai jos se on lain tai sääntöjen vastainen. Sivullisen oikeutta loukkaava yhdistyksen päätös on mitätön. Mitätön on myös sellainen päätös, joka vähentää jäsenellä sääntöjen mukaan olevaa erityistä etua yhdistyksessä tai loukkaa jäsenen tasavertaisuutta.

Yhdistyslaissa tarkoitettuna sivullisena Lainiota ei voida pitää, koska hän itsekään katsoo SUL:n säännöissä olevat doping-määräykset itseään sitoviksi. Jäsenyys tai siihen verrattava asema merkitsisi sitä, että Lainiolla olisi oikeus määrääjässä moittia SUL:n päätöstä. Kannetta ei voisi kuitenkaan perustaa siihen, että doping-ratkaisu ja kilpailukieltopäätös olisivat sisältyneen virheellisiä tai Lainion kannalta kohtuuttomia. Tältä osin oikeusturvakeinot rajoittuisivat urheilujärjestöjen omiin oikeusturvajärjestelyihin. Nyt ei myöskään ole kysymys edellä mainituista yhdistyksen jäsentä koskevan päätöksen mitättömyysperusteista.

Tämän jälkeen tulee pohdittavaksi, onko olemassa perusteita, joilla puheena olevan kaltainen yhdistyksen päätös voisi yhdistyslaissa asetetuista rajoituksista huolimatta tulla sisältönsä puolesta tuomioistuimessa asiallisesti ratkaistavaksi. Korkein oikeus katsoo, että tällainen peruste voi olla ilmeinen ja riittävä oikeussuojan tarve.

Pääsääntöisesti urheilun omat toimihenkilöt ja organisaatiot ratkaisevat urheilun erimielisyydet urheilsääntöjen ja -tapojen perusteella. Tuomioistuimessa ratkaistavaksi urheiluriita voi kohota vain poikkeustapauksissa. Tällöin edellytetään selvää ja huomattavaa oikeussuojan tarvetta esimerkiksi sen johdosta, että päätöksellä tai toimenpiteellä on merkittäviä vaikutuksia, jotka ulottuvat kyseistä kilpailua, ottelua tai harjoitusta pidemmälle.

Lainio on kansainvälisen tason urheilija, jolle urheilu ei ole vain harrastus, vaan myös merkittävä toimeentu-

lon lähde. Kilpailukiello estää Lainiota hovioikeuden tuomiossa mainituin tavoin tavoittelemasta kilpailujen palkintoja sekä saamasta valmennuskorvauksia ja muita tuloja, jotka voivat nykyajan huippu-urheilussa olla määrältään merkittäviä. Pitkällä kilpailukiellolla voi olla ratkaiseva merkitys koko urheilu-uran kannalta. SUL:n päätökseen liittyy siten Lainion osalta sellaisia merkittäviä taloudellisia ja muita vaikutuksia ja seurauksia, jollaisia ei yleensä liity aatteellisen yhdistyksen jäsenyyteen.

Kun kilpailukiellon perusteena on doping, päätös on myös omiaan kielteisesti leimaamaan asianomaisen urheilijana. Kysymys on tällöin ihmisen kunniaa, joka kuuluu hallitusmuodossa mainittuihin perusoikeuksiin ja jota asianomaisen tulee voida tehokkaasti puolustaa. Tämä näkökohta osaltaan tukee sitä, että pitkään kilpailukielloon dopingin perusteella määrättyllä tulee olla oikeus saada kilpailukiellon oikeellisuus tuomioistuimessa asiallisesti ratkaistuksi kilpailukiellon antaneen urheilujärjestön tai -seuran sääntöjen tai yhdistyslain normaalissa yhdistystoiminnassa esiintyvien moitekantaiden menestymiselle asettamien rajoitusten estämättä.

Edellä mainituilla perusteilla Korkein oikeus katsoo, että Lainiolla on ilmeinen ja riittävä oikeussuojan tarve saada kilpailukieltopäätöksen perusteen eli sen, onko hän syyllistynyt dopingiin, asiallinen oikeellisuus tuomioistuimessa ratkaistuksi. Sen vuoksi yhdistyslain ja SUL:n sääntöjen asettamat rajoitukset eivät ole esteenä kanteen asialliselle ratkaisemiselle tältä osalta.

Kilpailukiellon perustetta koskeva ratkaisu

SUL:n päätöksen kumoamista ja siihen vetoamisen kieltämistä koskevien vaatimusten osalta Korkein oikeus hyväksyy alempien oikeuksien perustelut.

Vaatus kilpailukiellon lyhentämisestä

Lainio on vaatinut toissijaisesti kilpailukiellon lyhentämistä kohtuusperusteella. Tältä osin on kysymys yhdistysautonomian piiriin kuuluvasta asiasta, johon tuomioistuin voi puuttua vain yhdistyslain 32 ja 33 §:issä säädetyillä perusteilla, koska asiaan ei liity sellaista ilmeistä ja riittävää oikeussuojan tarvetta, johon edellä kilpailukiellon perusteen osalta on viitattu.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 3 §:n 1 momentin säännös koskee sanamuotonsa mukaan tilannetta, jossa samassa asiassa on esitetty useita vaatimuksia ja näistä osa ratkaistaan toisen ja osa toisen hyväksi. Vaatimuksella tarkoitetaan säännöksessä kannevaatimusta. Siten säännös koskee esimerkiksi tapauksia, joissa samassa oikeudenkäyntimenettelyssä käsitellään useita kanteita samaa vastaajaa vastaan, tai joissa käsitellään kannetta ja vastakannetta yhdessä. Sen sijaan säännöstä ei ole tarkoitettu koskemaan käsillä olevan kaltaista tilannetta, jossa vastaaja on vaatinut ensisijaisesti kanteen tutkimatta jättämistä ja toissijaisesti kanteen hylkäämistä.

Lainio, jonka kanne tulee kokonaisuudessaan hylätyksi, häviää asian oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Siten hän on velvollinen korvaamaan Suomen Urheiluliitto r.y:n oikeudenkäyntikulut asiassa.

Tuomiolauselma

Hovioikeuden tuomion lopputulosta ei muuteta muuta kuin oikeudenkäyntikuluja koskevilta osin.

Hovioikeuden tuomio kumotaan siltä osin kuin Minna Lainio on vapautettu korvaamasta Suomen Urheiluliitto r.y:n oikeudenkäyntikuluja käräjäoikeudessa ja asia jätetään myös tältä osin käräjäoikeuden tuomion lopputuloksen varaan.

Asian ovat ratkaisseet oikeusneuvokset Lindholm (eri mieltä), Wirilander, Raulos (eri mieltä), Tulokas ja Krogerus. Esittelijä Pekka Pulkkinen (mietintö).

Esittelijän mietintö ja eri mieltä olevien jäsenten lausunnot

Virkaa toimittava nuorempi oikeussihteeri Pulkkinen: Korkein oikeus lausuneen tuomionsa perusteluina, lukuunottamatta oikeudenkäyntikuluratkaisun perusteluja, joiden osalta mietintö on Korkeimman oikeuden ratkaisun mukainen, seuraavaa:

Kanteen tutkiminen

Lainio on kanteessaan vaatinut, että Suomen Urheiluliitto r.y:n hallituksen hänelle 24.9.1993 asettama neljän vuoden kilpailukielto kumotaan tai toissijaisesti, että liittoa kielletään urheilua koskevissa asiayhteyksissä vetoamasta tuohon kilpailukieltoon. Näiltä osin kysymys on yhdistyksen päätöksen pätemättömyyttä koskevasta kanteesta sekä kieltokanteesta, joiden käsitteleminen kuuluu yleisen tuomioistuimen toimivaltaan. Lainio on lisäksi vaatinut, että kilpailukieltoa kohtuullistetaan. Tältä osin on tulkittava, että kysymys on yhdistyksen päätöksen kohtuullistamisesta koskevasta kanteesta, jonka käsitteleminen myös kuuluu yleisen tuomioistuimen toimivaltaan.

Kysymys siitä, missä määrin tuomioistuimen tällaisen kanteen yhteydessä tulee asiallisesti tutkia, onko Lainio syyllistynyt urheilujärjestöjen dopingsääntöjen rikkomiseen ja onko dopingasian käsittelyssä noudatettu sanottujen sääntöjen edellyttämiä menettelyjä, on aineellinen kysymys, joka koskee kanteen hyväksyttävyyden edellytyksiä eikä oikeudenkäynnin edellytyksiä. Tämän kysymyksen ratkaisu riippuu jäljempänä ilmenevällä tavalla Lainion ja Suomen Urheiluliitto r.y:n välisen aineellisen oikeussuhteen sisällöstä, muun muassa siitä, onko osapuolten välillä velvoittavissa sopimuksissa tai yhdistysoikeudellisesti velvoittavissa säännöissä katsottava sovitus tai määrätyn, että dopingsäännöt velvoittavat urheiluliittoa oikeudellisesti eli tavalla, joka on toteutettavissa viime kädessä tuomioistuimessa, vai onko asia katsottava sovitus tai määrätyn lopullisesti jätettäväksi niin sanottujen urheilun sisäisten menettelyjen varaan eli urheilujärjestöjen lopulliseen harkintavaltaan.

Mainituilla perusteilla Korkein oikeus katsoo, että kysymyksessä on tuomioistuinasia. Muutakaan perustetta sille, että kanne olisi jätettävä tutkimatta, ei ole.

Siten Suomen Urheiluliitto r.y:n oikeudenkäyntiväitteet hylätään.

Yhdistyksen päätöksen pätemättömyys

Lainio, joka on Suomen Urheiluliitto r.y:n jäsenyhdistyksen Mynämäen Isku r.y:n jäsen, on erityisesti yhdistyslain 33 §:n 1 momenttiin viitaten katsonut, että Suomen Urheiluliitto r.y:n hallituksen päätös 24.9.1993 hänen asettamisestaan neljän vuoden kilpailukieltoon on pätemätön, koska se loukkaa hänen oikeuttaan. Lainio on perustanut kantansa lähemmin siihen, että päätöksen perusteena on ollut Lainion syyllistyminen liiton sääntöjen 28 §:ssä mainituissa dopingsäännöissä tarkoitettuun dopingrikkomukseen, vaikka hän ei ole tällaiseen syyllistynyt, sekä siihen, että asian käsittelyssä on menetelty mainittujen dopingsääntöjen vastaisesti.

Kilpailukielto merkitsee, ettei Suomen Urheiluliitto r.y. salli Lainion osallistumista urheilukilpailuihin, joiden järjestäjät ovat kytkennässä siihen tai sen edustamiin kansainvälisiin urheilujärjestöihin. Kun urheilutoiminta on urheilujärjestöjen yksityisinä järjestöinä harjoittamaa toimintaa, lähtökohtana on, että sanotut järjestöt saavat itsemääräämisoikeutensa puitteissa päättää, keiden ne sallivat osallistua kilpailuihinsa. Jotta liiton kilpailukieltopäätöksen voidaan katsoa loukkaavan Lainion oikeutta, tulee Lainiolla olla liittoa vastaan jokin sopimukseen, yhdistysoikeudellisesti velvoittaviin sääntöihin tai muuhun sellaiseen oikeusperusteeseen nojautuva oikeus, joka velvoittaa liiton pidättymään tällaisen kilpailukiellon asettamisesta.

Suomen Urheiluliitto r.y:n sääntöjen 28 §:n mukaan liiton hyväksymiä dopingsääntöjä rikkonutta urheilijaa voidaan rankaista kilpailukiellolla. Tämän voidaan toiselta puolen ymmärtää tarkoittavan, että liitto ei rankaise urheilijaa dopingin perusteella muuten kuin dopingsäännöissä asetettujen edellytysten täyttyessä. Lainio on ollut kansainvälisen tason urheilija, jolle urheilu ei ole ollut vain harrastus vaan pääasiallinen ammatti. Kilpailukielto on estänyt Lainiota hovioikeuden tuomiossa mainituin tavoin tavoittelemasta kilpailujen palkintoja ja muita tuloja, jotka voivat olla määriltään merkittäviä. Kilpailukiellolla voi olla ratkaiseva merkitys koko urheilu-uran kannalta. Nämä seikat huomioon ottaen voidaan katsoa, että Lainiolla on perusteltu aihe luottaa, että dopingsääntöjen on tarkoitettu osaltaan sitovan urheilujärjestöjä oikeudellisesti, sen sijaan että tällainen asia jäisi vain niin sanottujen urheilun sisäisten menettelyjen varaan eli urheilujärjestöjen, kuten Suomen Urheiluliitto r.y:n, lopulliseen harkintavaltaan. Edelleen kun niillä urheilujärjestöjen solmimilla sopimuksilla sekä yhdistysten säännöillä, joihin dopingsääntöjen noudattaminen perustuu, on nimenomaan tarkoitettu säännöstää urheilijan oikeusasemaa suhteessa urheilujärjestöihin, on urheilijalla katsottava olevan oikeus vedota niihin kolmannen hyväksi tehtyjä sopimuksia koskevien periaatteiden mukaisesti riippumatta siitä, onko urheilija asianomaisen yhdistyksen jäsen tai varsinaisessa sopimussuhteessa siihen. Dopingsääntöjen on mainituilla yhdistys- ja sopimusoikeudellisilla perusteilla katsottava oikeudellisesti velvoittavan Suomen Urheiluliitto r.y:tä suhteessa Lainioon.

Kilpailukiello on myös rinnastettavissa urheilijaan kohdistettuun saartoon eli boikottiin. Jos boikotti on oikeudenvastainen, on sillä, johon boikotti kohdistuu, oikeus vaatia menettelyn kieltämistä. Kuten edellä on todettu, lähtökohtana on, että urheilujärjestöt saavat itse määrätä siitä, keiden ne sallivat osallistua kilpailuihinsa. Suomen Urheiluliitto r.y. on kuitenkin yhteistyökumppaneineen käytännössä määräävässä asemassa yleisurheilun alalla Suomessa ja kansainvälisten yhteistyökumppaniensa kanssa koko maailmassa. Tämä sekä edellä kilpailukiellon merkityksestä lausuttu huomioon ottaen on edellytettävä, ettei liitto osanotto-oikeuksista päättäessään aseta Lainiota perusteettomasti toisiin urheilijoihin nähden eri asemaan. Sanottu tarkoittaa, että vaikka liitolla on oikeus päättää osanotto-oikeuksia koskevista säännöistä, kuten dopingsäännöistä, sääntöjä on sovellettava samalla tavalla kaikkien urheilijoiden kohdalla. Jos Lainio on asetettu kilpailukielloon vastoin urheilijoita kohtaan yleisesti noudatettavia sääntöjä, kuten dopingsääntöjä, on boikotti oikeudenvastainen.

Sanotuilla perusteilla Korkein oikeus katsoo, että Lainion asemassa olevan urheilijan määrääminen dopingin perusteella kilpailukielloon, vaikka hän ei ole syyllistynyt dopingsäännöissä tarkoitettuun dopingiin, taikka sellaisista dopingsääntöihin sisältyvistä menettelymääräyksistä poiketen, joilla on tarkoitettu, että urheilijaa ei voida määrätä kilpailukielloon muuten kuin kyseisiä menettelyjä noudattaen, loukkaa urheilijan oikeutta.

Alempien oikeuksien tuomioista ilmenevillä perusteilla Korkein oikeus kuitenkin katsoo näytetyksi, että Lainio on syyllistynyt dopingsäännöissä tarkoitettuun dopingiin. Asiassa ei myöskään ole poikettu dopingsääntöjen mukaisista menettelysäännöistä tavalla, joka sääntöjen tarkoituksen huomioon ottaen estäisi kilpailukiellon määräämisen. Näin ollen Korkein oikeus katsoo, ettei Suomen Urheiluliitto r.y:n hallituksen 24.9.1993 tekemä päätös loukkaa Lainion oikeutta, eikä se siten ole yhdistyslain 33 §:n nojalla tai muullakaan yhdistysoikeudellisella perusteella pätemätön.

Kieltovaatimus

Kun kilpailukiello ei edellä esitetyn mukaan ole merkinnyt oikeudenvastaista boikottia, ei myöskään Lainion toissijaisesti esittämää kieltovaatimusta voida hyväksyä.

Kilpailukiellon kohtuullistaminen

Lainio on katsonut kilpailukiellon joka tapauksessa rikkomukseen nähden kohtuuttoman pitkäksi ja tällä perusteella vaatinut kilpailukiellon kohtuullistamista. Kohtuullistamisvaatimuksen on katsottava ilmenevän jo Lainion esityksistä asian valmistelussa käräjäoikeudessa.

Kilpailukielloa koskevaa yhdistyksen päätöstä voidaan kohtuullistaa varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain 36 §:n nojalla. Lainiolla, johon päätös edeltä ilmenevällä tavalla kohdistuu, on oikeus vaatia kohtuullistamista. Vaikka kilpailukiello onkin jo päätynyt, Lainiolla voidaan katsoa olevan yhä tarvetta saada vaatimus ratkaistuksi.

Kohtuullistamisen perusteita arvioitaessa huomioon on otettava toisaalta edellä mainittu urheilujärjestöjen vapaus itse määrätä ylläpitämänsä urheilutoiminnan säännöistä mutta toisaalta edellä mainitut urheilujärjestöjen määräävää asemaa huippu-urheilun alalla koskevat näkökohdat, jotka saattavat olla peruste rajoittaa sanottua vapautta.

Lainiolle määrätty neljän vuoden kilpailukielto on vastannut yleisurheilussa kyseisen kaltaisten rikkomusten suhteen rikkomusaikaan noudatettua yleistä käytäntöä. Lainio on lisäksi rikkomukseen syyllistytessään täytynyt olla tietoinen dopingsäännöistä ja urheilujärjestöjen niiden rikkomisesta langettamista seuraamuksista. Yksin kilpailukiellon pituutta, kun kilpailukielto lisäksi on ollut määräaikainen, ei näin ollen voida pitää sellaisena seikkana, että kilpailukieltoa koskevaa Suomen Urheiluliitto r.y:n hallituksen päätöstä olisi kohtuullistettava.

Tuomiolauselman osalta mietintö on Korkeimman oikeuden ratkaisun mukainen.

Oikeusneuvos Raulos: Lainio on Suomen Urheiluliitto r.y:tä vastaan ajamassaan 20.6.1994 vireille tullessa kanteessaan vaatinut, että sanotun liiton hallituksen hänelle 24.9.1993 määräämä neljän vuoden kilpailukielto kumotaan tai toissijaisesti, että liittoa kielletään urheilua koskevissa asiayhteyksissä vetoamasta tuohon kilpailukieltoon. Lisäksi hän on vaatinut kilpailukielon kohtuullistamista.

Lainio on perustanut kanteensa siihen, että hän on suhteessa Suomen Urheiluliitto r.y:een yhdistyslain 33 §:n 1 momentissa tarkoitetun sivullisen asemassa ja että liiton hallituksen päätös on mitätön, koska se sanotun lainkohdan tarkoittamalla tavalla loukkaa hänen oikeuttaan.

Lainio ei ole Suomen Urheiluliitto r.y:n jäsen, mutta hän on liiton jäsenyhdistyksen Mynämäen Isku r.y:n jäsen. Vaikka asiassa ei olekaan tarkemmin selvitetty, mikä on ollut Suomen Urheiluliitto r.y:n Lainioon kohdistaman kurinpitovallan yhdistysoikeudellinen peruste, Lainiokin on selvästi lähtenyt siitä, että liitolla on ollut laillinen oikeus määrätä hänet kilpailukieltoon, mikäli hän on liiton väittämien tavoin rikkonut dopingsääntöjä. Koska liiton sääntöjen doping-määräykset siis sitovat Lainiota, hän ei tässä suhteessa ole liittoon nähden yhdistyslain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettu sivullinen eikä hänen kannettaan asiassa ole arvioitava tuon lainkohdan nojalla. Koska Suomen Urheiluliitto r.y. on tehnyt päätöksen, joka koskee Lainion oikeuksia amatööriurheilijana, hänellä on, vaikkei hän olekaan liiton jäsen, tuon asianosaisasemansa perusteella sama oikeus moittia liiton nyt kysymyksessä olevaa päätöstä, minkä yhdistyslaki antaa yhdistyksen jäsenelle.

Yhdistysoikeudessamme noudatettavien yhdistysautonomisten periaatteiden mukaan yhdistyksen jäsenellä on oikeus vaatia tuomioistuimessa yhdistyksen päätöksen kumoamista vain tietyillä perusteilla. Näiden yhdistysautonomisten periaatteiden mukaan rajatun moiteoikeuden sisältö ilmenee yhdistyslain 32 ja 33 §:ien säännöksistä. Laista ilmenevät rajoitukset koskevat myös kilpaurheilun alueella tapahtuvaa yhdistysoikeudellista pää-

töksentekoa riippumatta esimerkiksi siitä, kuinka suuria palkintoja voi kilpailuun osallistumalla voittaa. Yhdistyslain mukaan yhdistyksen päätös voidaan julistaa pätemättömäksi jäsenen kanteesta, jonka nostaminen on sidottu kolmen kuukauden määräaikaan, jos päätös ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai jos se muutoin on sääntöjen tai lain vastainen, tai mitättömäksi määräajasta riippumattomalla kanteella, jos päätös vähentää jäsenellä sääntöjen mukaan olevaa erityistä etua yhdistyksessä tai loukkaa sisältönsä tai syntytapansa vuoksi jäsenen yhdenvertaisuutta. Lainio ei ole vedonnut väittämiinsä menettelyvirheisiin kolmen kuukauden kuluessa Suomen Urheiluliitto r.y:n hallituksen päätöksen tekemisestä eivätkä hänen muut kanneperusteensa, joiden mukaan doping-ratkaisu olisi sisällöltään virheellinen tai Lainion kannalta kohtuuton, ole sellaisia, että yhdistyksen päätös voitaisiin niiden johdosta julistaa pätemättömäksi tai mitättömäksi.

Sanotuilla perusteilla harkitsen oikeaksi hylätä Lainion kanteen ensi- ja toissijaisen vaatimuksen. Mitä tulee Lainion vaatimukseen Suomen Urheiluliitto r.y:n hallituksen päätöksellä määrätyn kilpailukiellon lyhentämiseen kohtuullisuusperusteella, niin, koska Lainiolle määrätty kilpailukiello on jo päättynyt, totean muun lausunnon antamisen tämän vaatimuksen osalta raukeavan. Muilta eli siltä osin kuin asiassa on kysymys jutun oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta, olen enemmistön kannalla.

Oikeusneuvos Lindholm: Lainio on perustanut kanteensa yhdistyslain 33 §:ään. Kanne on sen vuoksi tutkittava sivullisen kanteena edellyttäen, että se asialliselta sisällöltään on tuomioistuinasia.

Alempien oikeuksien ja Korkeimman oikeuden enemmistön esittämille perusteille Lainion kanteen tutkimiselle on tietenkin annettava painoarvoa, koska pääsäännön mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskevat kysymykset tuomioistuimen tutkittaviksi. Alempien oikeuksien ja Korkeimman oikeuden enemmistön omaksuma kanta johtaa kuitenkin mielestäni hyvin vaikeisiin rajanveto-ongelmiin (milloin on urheiluasioissa riittävä intressi?) sekä urheilun pelisääntöjen juri-disoimiseen (oikeudellistumiseen), mikä ei ole omiaan palvelemaan urheilutoimintaa eikä ole tarpeenkaan siihen nähden, että urheilutoiminnan sisäisiä oikaisukeinoja voidaan pitää riittävinä. Olen sitä mieltä, etteivät tämäntapaiset riidat kuulu tuomioistuinten tutkittaviin, minkä vuoksi jätän Lainion kanteen tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulujen korvaamisen osalta olen Korkeimman oikeuden ratkaisun kannalla.